

SORUMLULARDAN BİRİ HAKKINDA FERAGATİN DİĞER SORUMLULARA ETKİSİ

Sn. M.Ç.Ç.,

Trafik kazasından kaynaklanan tazminat alacağı nedeniyle, zarar sorumlusunun “işleten” ile yaptığı anlaşmada, miktarı belirlenen tazminatın aylık taksitler halinde ödenmesi ve ödemenin tamamlanması durumunda işletenin ve sürücünün ibra edilmiş olacağına ve “**dava ve talep haklarından kesin olarak feragat edileceğine**” ilişkin yazılı beyanım, sigorta şirketinin de ibra edilmesi sonucunu doğurup doğurmayacağını soruyorsunuz.

Bir hukukçu ve avukat olmanıza göre, bu sorunuza yanıtlamayıp, aşağıda Yargıtay kararlarından örnekler vermekte yetineceğim. Hele bir inceleyin. Eğer bir sonuca varamazsanız, o zaman yeniden görüşürüz.

YARGITAY KARARLARI

TRAFİK KAZASINDA MÜTESELSİL SORUMLULAR BİRİ HAKKINDA FERAGAT DİĞERLERİNİ DE SORUMLULUKTAN KURTARIR

Müteselsil sorumlulardan biri hakkındaki davadan feragat edilmesi diğer müteselsil sorumlu yönünden de teselsülden feragat niteliğini taşır ve böylece müteselsil sorumlu olan diğer davalı da sorumluluktan kurtulmuş olur. O halde müteselsil sorumlu şirket hakkındaki davanın da reddedilmesi gerekir. (818/m.51, 145,147 ; 1086/91,95)

Dava, trafik kazasından kaynaklanan yaralanma ve araç hasarı nedeniyle açılan tazminat davasında unutulmuş faizin tahsili istemine ilişkindir. Dava, kazaya karışan aracın işleteni ile olaya tam kusuru ile sebebiyet veren sürücüye karşı açılmıştır. Davacı vekili yargılama aşamasında olaya tam kusuru ile sebebiyet veren davalı sürücü hakkındaki davadan feragat etmiştir. Mahkemece yargılamaya devam olunarak araç işleteni diğer davalı hakkındaki istemin kabulüne karar verilmiştir.

Borçlar Yasasının 147/2. maddesi gereğince alacaklı, diğerlerinin zararına olarak müteselsil borçlulardan birinin vaziyetini iyileştirdiği takdirde bu fiilin sonuçlarına şahsen katlanır. Davacı, müteselsil sorumlulardan sürücü hakkındaki davadan feragat ederek diğer sorumlu şirket hakkındaki davadan feragat edilen sürücüye kusuru oranında rücu hakkını ortadan kaldırmıştır. Müteselsil sorumlulardan biri hakkındaki davadan feragat edilmesi diğer müteselsil sorumlu yönünden de teselsülden feragat niteliğini taşır ve böylece müteselsil sorumlu olan diğer davalı da sorumluluktan kurtulmuş olur. O halde müteselsil sorumlu şirket hakkındaki davanın da reddedilmesi gerektiğinin gözetilmemiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.

4.HD.04.10.2007 E. 2006/11591 K. 2007/11606

TRAFİK KAZASINDAN DOĞAN TAZMİNAT - İŞLETEN ŞİKÂYETTEN VAZGEÇME

Trafik kazaları sonucu doğan zarardan aracın işleteni ile birlikte sürücüsü de sorumlu olup Türk Ceza Yasasındaki, takibi şikâyete bağlı suçlardan ötürü sanıklardan biri hakkındaki dava ve şikâyetten vazgeçmenin diğer sanığa da yansıtacağı yolundaki kural, ceza hukuku yönünden geçerli olup hukuki sorumluluğu kapsamaz. (KTKm. 85;TCK m. 99)

Taraflar arasındaki trafik kazasından doğan tazminat davası üzerine yapılan yargılama sonunda, ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın reddine ilişkin hükmün süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine (...) gereği görüldü.

Davacı, davalının işleteni olduğu aracı kullananın hukuka aykırı eylemi sonucu uğradığı zararın giderilmesini istemiştir.

Mahkeme davacının araç sürücüsü hakkındaki şikâyetinden vazgeçtiğini, böylece bu vazgeçmenin işleteni de kapsadığını gerekçe göstermek suretiyle istemin reddi yönünde hüküm kurmuştur.

Karayolları Trafik Kanununun 85. maddesinde trafik kazaları sonucu doğan zarardan aracın işleteniyle birlikte sürücüsünün de sorumlu olduğu hüküm altına alınmıştır. Türk Ceza Kanunu'nun 99. maddesinde takibi şikâyete bağlı suçlardan dolayı sanıklardan biri hakkındaki dava ve şikâyetten vazgeçmenin diğer sanığa da yansıtacağı hüküm altına alınmışsa da, burada amaçlanan ceza hukuku yönünden olup hukuki sorumluluğu ortadan kaldırmayı gerektirmez. Şu duruma göre davacının uğradığı zararın kapsamının belirlenerek hüküm altına alınması gerekirken yazılı gerekçe ile davanın reddi yoluna gidilmesi bozmayı gerektirmiştir.

4.HD.04.05.1998 E.1997/10920 K.1998/2922

İŞLETEN HAKKINDA DAVADAN FERAGAT SÜRÜCÜNÜN SORUMLULUĞUNU ORTADAN KALDIRMAZ

1- *Eksik teselsülde sorumluluk, ortak kusura değil, farklı hukuksal nedenlere bağlıdır. Eksik teselsülde haksız eylem sorumlusu olan sürücü, zarar görenin zararını karşılamışsa bunun için işletene rücu edemeyecektir.*

2- *Davalı işleten hakkında davadan feragat edilmesi sürücünün durumunu etkilemez. Yasadan dolayı sorumlu olan kişi (işleten), zarar görenin zararını ödemişse haksız eylem sorumlusuna (kusurlu olan sürücüye) rücu edebilecektir. Çünkü, işletenin araç sürücüsüne rücu hakkı vardır.*

3- *Haksız eylemi gerçekleştiren sürücünün işletene rücu hakkı olmadığından ve iç ilişkide davacıların işleten hakkındaki feragati, sürücünün durumunu ağırlaştırmadığından, davalı sürücü hakkındaki davanın reddedilmiş olması doğru olmayıp, kararın bozulması gerekmektedir.*

Dava, trafik kazası nedeniyle yaralanmadan dolayı uğranılan maddi ve manevi zararın ödetilmesi istemine ilişkindir. Yerel mahkemece davalılardan işleten yönünden feragat nedeniyle, diğer davalı sürücü yönünden B.K. 147/2. maddesi uyarınca istem reddedilmiş; karar, davacılar tarafından temyiz olunmuştur.

Davacılar, küçük Mehmet'in yaralanması nedeniyle, küçüğe çarpan aracın işleteni Fuat ile sürücüsü Osman'ı hasım göstererek tazminat isteminde bulunmuşlardır. Davacılar vekili yargılama sırasında verdiği 03.01.2008 günlü dilekçe ile "davalılardan işleten hakkındaki davamızdan feragat ediyoruz, diğer davalı sürücü hakkındaki tüm taleplerimiz baki olarak ... " biçiminde açıklamada bulunmuştur. Bu açıklamaya karşı davalı tarafından davacıya herhangi bir tazminat ödendiği iddiasında bulunulmamıştır.

Yerel mahkemece, davacılar vekilinin dilekçesi esas alınarak davalı işleten Fuat hakkındaki davanın feragat nedeniyle reddine, diğer davalı sürücü Osman yönünden ise B.K. 147/2. maddesi uyarınca bu feragatin iç ilişkide davalı sürücünün durumunu ağırlaştırdığından davacıların bunun sonuçlarına katlanmaları gerektiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Borçlar Kanunu'nun 51. maddesi, müşterek ve müteselsil sorumluluğu ortak kusura göre değil, farklı hukuksal nedenlere bağlamıştır. Eksik teselsül olarak da bilinen bu düzenleme gereğince haksız eylem sorumlusu zarar görenin zararını karşılamışsa, bunu kimseye rücu edemeyecektir. Yasadan dolayı sorumlu olan kişi, zarar görenin zararını ödemişse haksız eylem sorumlusuna rücu edebilecektir. Eldeki davada ise davacıların zararının karşılandığına ilişkin bir iddia olmadığı gibi feragat edilen davalı Fuat aracın işleteni, diğer davalı olan sürücü Osman haksız eylemi gerçekleştiren kişi olup araç sürücüsünün işletene rücu hakkı

bulunmamaktadır. Rücu hakkı olmadığına göre iç ilişkide durumunun ağırlaştırılması söz konusu olamaz. İşletenin araç sürücüsüne rücu hakkı vardır. Haksız eylemi gerçekleştiren sürücünün işletene rücu hakkı olmadığından ve iç ilişkide davacıların işleten hakkındaki feragati sürücünün durumunu ağırlaştırmadığından davalı sürücü hakkındaki davanın B.K.'nun 147/2. maddesi uyarınca reddedilmiş olması doğru değildir. Şu durumda, davalı Osman yönünden işin esası incelenip sonucuna göre karar verilmelidir. Yerel mahkemece, açıklanan yönler gözetilmeyerek yerinde olmayan gerekçeyle yazılı biçimde karar verilmiş olması usul ve yasaya uygun düşmediğinden kararın bozulması gerekmiştir.

4.HD.29.9.2009 E. 2009/3099 K. 2009/10393

MÜTESELSİL BORÇLULARDAN BİRİNİN YAPTIĞI ÖDEME DİĞERLERİNİ BORÇTAN KURTARIR

Dava, trafik kazasından kaynaklanan tazminat istemine ilişkindir.

1- Müteselsil sorumlulukta, kural olarak borçlulardan her biri borcun tamamından sorumludur. Bir davalı hakkındaki talepten vazgeçilmesi diğer davalının sorumluluğunu etkilemez.

2- Ancak, BK.145. maddesi gereğince müteselsil borçlulardan biri tarafından yapılan ödeme tüm borçluların ödeme oranında borçtan kurtulması sonucunu doğurur.

17.HD. 25.1.2005 E. 2005/82 K. 2005/188

BORÇLULARDAN BİRİNİN İBRA EDİLMESİNİN DİĞER BORÇLULARA ETKİSİ

1- Müteselsil borçlarda alacaklının borçlulardan biri ile ibra sözleşmesi yapması halinde diğer borçluların borcu kural olarak devam eder. Ancak bazı istisnai hallerde durumun özelliği veya borcun niteliği diğer borçluların da borçtan kurtulmalarını gerektirebilir.

2- Alacaklının borçlulardan birini borçtan ibra etmesi veya süre vermesi ilke olarak subjektif etki yapar, yani sadece ibra edilen veya süre verilen borçlu hakkında sonuç doğurur. Diğer borçlular bundan yararlanamaz. Ancak, bazen bütün müteselsil borçluların ibradan yararlanması da mümkündür. Özellikle alacaklının ibra veya süre verme sözleşmesinde bunu açıkça belirtilmesi veya borç senedini iade etmesi yada bütün borcun tahsil edildiğine dair makbuz vermesi halinde durum böyledir.

3- O halde ibra sözleşmesinin müteselsil borçlulardan biri ile yapılması halinde ibra edilen miktarın diğer alacaklılar için de geçerli olması, bu hususun, ibra sözleşmesinden anlaşılmasına bağlıdır. Aksi halde diğer müteselsil borçlular borcun tamamından sorumlu olacaktır. Ancak ibra sözleşmesi borçlular arasındaki iç ilişkiyi etkilemez yani ifada bulunmuş olan borçlu ibra edilerek borçtan kurtulan diğer borçluya rücu edebilir.

HGK.16.6.2004 E. 2004/11-359 K. 2004/366

BORÇLULARDAN BİRİNİN ÖDEMESİ ORANINDA DİĞER BORÇLULAR BORÇTAN KURTULMUŞ OLURLAR

Müteselsil borçlulardan sigorta şirketinin ödemesi oranında, diğer borçlular da BK.nun 145. maddesi uyarınca borçtan kurtulmuş olurlar.

Olayda davacının 22.000 lira sigorta tazminatı alırken imzaladığı makbuz ve ibraname niteliğindeki belgede, ibraya ilişkin beyanlar, BK.nun anılan hükümlerine uygun olarak, sigortacının sorumlu olduğu 2.000 liralık hasar çevresinde hem sigortacının hem de sigortalının ve yardımcısının borçtan kurtulmuş olduğunu tesbite yöneliktir. Sigorta poliçesinin kapsamına girmediği için sigorta şirketinin sorumluluğu sözkonusu edilemeyen 2.000 lirayı aşan hasar, kazanç kaybı, kıymet eksilmesi tazminatlarına ve manevi tazminata ilişkin istekler mübrez ibraname dışında kalmaktadır: bu istekler için sigorta şirketinin

ibranameyi imzalayana karşı bir sorumluluğu olmadığından bunları kapsar biçimde sigorta şirketini ve dolayısıyla sigortalıyı ibra amacı güdüldüğü kabul edilemez.

Bu nedenle iddia ve savunma incelenerek hasıl olacak sonuç dairesinde bir karar vermek gerekirken, mahkemenin ibranameye dayanarak davayı red etmesi usul ve yasaya aykırıdır. Kararın bu yönden bozulması gerekir.

15.HD.14.3.1975 E. 1975/1329 K. 1975/1450

www.TazminatHukuku.com